

ԼՈՒՍԱՌՈՐԻՉ

ԵԿԵՂԵՑԻՆ ՏԱՆ ՄԷՋ

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԱՄՍԱԹԵՐԹ

Է. ՏԱՐԻ, Թիւ 1, Դեկտեմբեր 2023

ՏԱՌԱՊԱՆՔԸ՝ ՈՒՂԻ ՅԱԻԵՐԺԱԿԱՆ ՓԱՌՔԻ

«Եթէ Քրիստոսի չարչարանքներուն մասնակից
կ'ըլլանք,
Անոր փառքին եւս մասնակից կ'ըլլանք»
(Հռ 8.17):

Պօղոս Առաքեալ հռոմայեցիներուն ուղղած նամակին մէջ կը քաջալերէ իր չարչարակից քրիստոնէայ հաւատացեալներուն, ունենալու յոյս՝ հաւատքի ճանապարհորդութեան ընթացքին: Առաքեալը յաճախ կ'անդրադառնայ այս թեմային իր նամակներուն մէջ, խօսելով՝ դժուարութիւններու, նեղութիւններու, տառապանքի եւ մանաւանդ փորձութիւններու մասին, որոնք կ'ունենանք յաճախ՝ յանուն մեր Տիրոջ Յիսուսի Քրիստոսի: Ճիշդ է, որ հաւատքի ճանապարհորդութիւնը հեզասահ ընթացք չ'ենթադրեր, միշտ առկայ է դժուարութիւնն ու նեղութիւնը եւ յաճախ ցատտ է այդ ճանապարհը, սակայն եւ այնպէս կը վստահեցնէ Առաքեալը, որ մենք առանձին չենք այդ ճանապարհին, մասնակից ենք նաեւ Քրիստոսի չարչարանքներուն, եւ բնականաբար կը նոյնանանք Իր հետ եւ կ'ունենանք յոյսը մասնակից դառնալու Անոր Փառքին:

Հետեւաբար մեր դժուարութիւնները, տառապանքներն ու փորձութիւնները հաւատքի ոսպնեակի մէջէն դիտուած, ուրիշ բան չեն ենթադրէր եթէ ոչ խորացում մեր եւ Աստուծոյ յարաբերութիւններուն մէջ:

Որպէս ճշմարիտ հետեւորդները Քրիստոսի կանչուած ենք նմանելու Իրեն: Տառապանքը անխուսափելի մասն է մեր կեանքին, սակայն միաժամանակ յոյսի փարոս է խոստումը՝ Անոր փառքին մասնակից դառնալու:

Տառապանքը անպայմանօրէն չ'ենթադրէր ինքնին ի սկզբանէ փառքի տանող ճանապարհ, այլ յանուն Քրիստոսի տառապանք յանձն առնելը, Քրիստոսի օրինակով ունենալու տոկունութիւնը եւ դիմանալու տառապանքին, ինքնին մեզ կ'առաջնորդէ հոգեւոր աճման եւ Աստուծոյ հետ յարաբերութեան խորացման եւ առաւել սերտացման:

Մէկ խօսքով տառապանքի եւ դժուարութեան մէջ պէտք է նպատակ որոնել, նմանելու մեր տիրոջ: Այո՛, պէտք է հաւատքով տոկալ ու հանդուրժել՝ համահունչ Քրիստոսի ուսուցումներուն, այն ատեն կարելի է ունենալ աւելի խոր հոգեւոր ըմբռնում եւ գտնել ելքը վերջնական յաւերժական փառքին:

Առաքեալը կ'ըսէ. «Դուք ձեզ շատ երջանիկ համարեցէք, երբ զանազան փորձութիւններու մէջ կ'իյնաք: Գիտցէք, որ փորձութիւնը համբերութիւն կը ծնի, եթէ ձեր հաւատքը փորձին դիմանայ: Իսկ համբերութիւն պէտք է ունենալ մինչեւ վերջ, որպէսզի ամբողջական եւ կատարեալ ըլլաք, եւ ձեզմէ՛ ռեւէ՛ բան չպակսի» (Յակոբոս 1.2-4):

Հետեւաբար պէտք է քաջալերենք միմեանց նոյնանալու Քրիստոսի, եւ մանաւանդ համբերութեամբ, հաւատքով եւ իմաստութեամբ մասնակից դառնալու իր չարչարանքներուն, այն ատեն կը գտնենք ելքն ու ուղին ՅԱԻԵՐԺԱԿԱՆ ՓԱՌՔԻՆ:

ԲԱՐԳԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

Յիսուս Քրիստոս իր երկրաւոր առաքելութեան ընթացքին, իրեն համար օգնականներ ընտրեց, որոնք սատառ հանդիսացան Աստուծոյ բարի լուրին ու Լոյսին տարածման նուիրական աշխատանքին մէջ: Անոնք Առաքեալներ կոչուեցան, որոնք զացին ու տարածեցին Քրիստոսի խօսքը, վկայեցին Անոր մասին եւ դարձան լոյսն ու աղը այս աշխարհին:

Առաքեալները ականատես դարձան Քրիստոսի կատարած բժշկութեանց ու հրաշքներուն: Ականջալուր եղան անոր քարոզներուն ու պատմած առակներուն: Անոնց զօրացուց ըսելով, որ իրենց հետ պիտի ըլլայ մինչեւ աշխարհի վախճանը: Համարձակութիւն տուաւ անոնց, ըսելով, որ դուք պիտի չխօսիք, այլ Սուրբ Հոգին ինք պիտի խօսի ձեր միջոցաւ:

Այս բոլորով հանդերձ, առաքեալները չկրցան հասկնալ ամէն բան: Ժամանակի ընթացքին անոնց մէջ վէճ կը ծագի, թէ ի՞նչ է մեծը: Յիսուս գիտնալով անոնց մտածումը, մանուկ մը կ'առնէ իր մօտ եւ կ'ըսէ. «Ով որ այս մանուկը ընդունի իմ անունովս՝ զիս ընդունած կ'ըլլայ, եւ ով որ զիս կ'ընդունի՝ ընդունած կ'ըլլայ զիս որկողը: Որովհետեւ ով որ ձեր բոլորին մէջ փոքրիկն է, ան է մեծը» (ՂՈՒԿԱՍ 9.48):

Մեր առօրեայ կեանքին ընթացքին, յաճախ մենք ալ կը մտածենք, թէ մեզմէ՛ ի՞նչ է մեծը: Երբեմն կը փորձենք ուրիշ մը վար առնելով՝ բարձրանալ: Երբեմն կը տառապինք մեծնալու եւ մեծ ըլլալու բարդոյթէն: Երբեմն կը կարծենք, որ ամէն մարդ մեզի պարտաւոր է եւ կը սկսինք անհաշիւ հաշիւ պահանջել: Երբեմն մեծնալու ետեւէն երթալով կը կորսնցնենք նաեւ մեր յարգանքը ուրիշներու նկատմամբ: Բնական է, տկար արարածներ ենք եւ պիտի ունենանք այսպիսի պահեր:

«Ով որ այս մանուկը ընդունի իմ անունովս՝ զիս ընդունած կ'ըլլայ, եւ ով որ զիս կ'ընդունի՝ ընդունած կ'ըլլայ զիս որկողը: Որովհետեւ ով որ ձեր բոլորին մէջ փոքրիկն է, ան է մեծը» (ՂՈՒԿԱՍ 9.48): Քրիստոս իր այս խօսքով, կը հրաւիրէ մեզմէ՛ իւրաքանչիւրին ըլլալու մանուկի պէս: Խոնարհութեան, հեզութեան ու պարզութեան կը հրաւիրէ Յիսուս: Աստուածորդին կը սորվեցնէ մեզի, թէ պարզութեան մէջ է մեծութիւնը: Խոնարհ մարդը միայն պատիւի կ'արժանանայ: Հեզ ու յարգալից մարդը միայն կը մեծնայ մարդոց աչքին եւ ամէնէն կարեւորը Աստուծոյ աչքին:

Երբ Յիսուս կ'ըսէ փոքր եղէք, ըսել կ'ուզէ քննադատող մի՛ ըլլաք, սիրող եղէք, ազնիւ եղէք, ողորմած եղէք, ներող եղէք, ուրիշները ընդունող եղէք, ձեր բարեկամներուն, ընկերներուն եւ կամ հարգատներուն հետ սիրալիք եղէք: Տօնական այս շրջանին մեզ կը հրաւիրէ դառնալու Աստուծոյ որդիներ, ուրիշները ուրախացնելով: Մեր նմանները, մեր հայրենակիցները բարձրացնելու եւ անոնց կողքին ըլլալու:

Ա՛յս է պատգամը Քրիստոսի:

Ազնուութեամբ, պարզութեամբ, խոնարհութեամբ եւ սիրալիք մօտեցումով բարձրացնել ուրիշները՝ բարձրանալու Աստուծոյ աչքին:

Հայր Յակոբ

ՈՍԿԵՂԷՆ ՀԱՄԱՐ

«Ուստի մոռցէ՛ք ձեր ի՛նչ ինքնութիւնը, այսինքն՝ ձեր նախկին ապրելակերպը, որ խաբուսիկ ցանկութիւններով ապականած էր, վերանորոգուեցէ՛ք հոգիով՝ ձեր մտածելակերպը փոխելով, եղէք նոր մարդ մը՝ Աստուծոյ պատկերին համաձայն ստեղծուած, եւ ապրեցէ՛ք ճշմարիտ կեանքը՝ արդարութեամբ ու սրբութեամբ» (Եփեսացիս 4.22-24):

“You were taught, with regard to your former way of life, to put off your old self, which is being corrupted by its deceitful desires; to be made new in the attitude of your minds; and to put on the new self, created to be like God in true righteousness and holiness.”

(Ephesians 4:22-24):

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՐԸ ԿԸ ԽՕՍԻՆ

ՇՆՈՐՀՔՆ ՈՒ ՓՈՐՁՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԵՒ ՄԻԱՅՆ ՏԻՐՈՋ ԿԱՌՉԻԼԸ (ԲԱԺԻՆ Բ.)

«Աստուծոյ խոստումներն ու մարգարէութիւնները կը կատարուին զանգան փորձութիւններու եւ դառնութիւններու միջոցաւ, եւ բոլոր անոնք, որոնք միայն Տիրոջ կը կառչին՝ կը փրկուին չարին փորձութենէն»:

Նոյնը պատահեցաւ նաեւ Մովսէսի հետ: Աստուած նախօրօք զայն ճանչցաւ ու իշխան կարգեց, որպէսզի Իսրայէլի ժողովուրդին ազատարարը ըլլայ: Աստուած զայն փարատնին աղջկան որդին դարձուց, եւ ան փարաւունին պալատին մէջ թագաւորական հարստութեան ու փառքի շքեղութեաւ մէջ դաստիարակուեցաւ եւ «Եգիպտոսի ամբողջ իմաստութեամբ կրթուեցաւ» (տե՛ս Գործք 7.22): Եւ երբ հասունութեան տարիքը բոլորեց եւ ազդեցիկ դարձաւ, ինչպէս Պօղոս առաքեալ պիտի ըսէ, ան մերժեց այդ բոլոր երեւոյթները եւ նախընտրեց Քրիստոսի սիրոյն յանձն առնել նեղութիւնն ու անարգանքը, քան՝ կարճ ժամանակ մը մեղքերու հաճոյքը վայելել (տե՛ս Եբր 11.25):

Մովսէս Եգիպտոսէն փախաւ եւ երկար ժամանակ Մադիամի երկրին մէջ մնալով՝ որպէս հովիւ աշխատեցաւ: Եւ ան՝ որ իբրեւ թագաւորի զաւակ դաստիարակուեցաւ եւ պալատական բարիքներն ու հանգստութիւնը վայելեց, ի վերջոյ, իր ծով համբերութեան շնորհիւ՝ Աստուծոյ համար ընդունելի

ու հաւատարիմ նկատուեցաւ, որմէ ետք միայն Իսրայէլի ազատարարը, առաջնորդն ու թագաւորը եղաւ: Եւ Աստուած ըսաւ Մովսէսի. «Նայէ՛, քեզ փառաւնին աստուած ըրի» (Ելք 7.1), եւ իր միջոցաւ Եգիպտոսը բազմաթիւ պատիժներով հարուածեց եւ մեծ ու սքանչելի հրաշքներ ցոյց տուաւ: Եւ, ի վերջոյ, եգիպտացիները նաեւ Կարմիր ծովուն մէջ ընկղմեց: Ուստի, տե՛ս, թէ քանի՛ տարիներ ետք յայտնուեցաւ ու յայտարարուեցաւ Աստուծոյ կամքն ու մտադրութիւնը եւ քանի՛ փորձութիւններէ ու նեղութիւններէ ետք միայն իրականացաւ ու կատարուեցաւ այդ կամքը:

Աբրահամի պարագային ալ, նոյնպէս, բաւական առաջ Աստուած անոր խոստացաւ զաւակ մը տալ, բայց անմիջապէս չտուաւ, այլ երկար տարիներ շարունակ զայն բազմաթիւ փորձութիւններու եւ նեղութիւններու մատնեց: Սակայն, Աբրահամ այդ բոլորը համբերատարութեամբ կրեց եւ հաւատքով զօրացաւ՝ վստահելով, թէ ան որ խոստացաւ, ճշմարտախօս է եւ չի կրնար ստել, որովհետեւ պիտի կատարէ իր խոստումը: Եւ այսպէս, ան հաւատաց եւ

ստացաւ իր խոստումը:

Նոյնը պատահեցաւ նաեւ Նոյի պարագային: Ան հինգ հարիւր տարեկան էր, երբ Աստուած անոր հրամայեց, որ տապանը շինէ՝ ըսելով, որ ջրհեղեղով պիտի ոչնչացնէ աշխարհը: Աստուծոյ ըսածը անմիջապէս չկատարուեցաւ, այլ՝ հարիւր տարի ետք միայն, երբ Նոյ վեց հարիւր տարեկան էր: Նոյ հարիւր տարի համբերութեամբ սպասեց եւ բնաւ չկասկածեցաւ Աստուծոյ իրեն ըսած խօսքին վրայ, այլ հաւատքով զօրացաւ, վստահ ըլլալով, որ այն՝ ինչ որ Աստուած իրեն ըսաւ, անպայման պիտի կատարուի: Նոյ իր ունեցած սրտի մաքրութեան, արդարութեան, հաւատքին ու համբերութեան շնորհիւ ընդունելի եղաւ Աստուծոյ մօտ, եւ այդ պատճառով ալ թէ՛ ինք եւ թէ՛ իր ամբողջ ընտանիքի անդամները (8 հոգի) փրկուեցան գալիք պատիժէն, որովհետեւ ան անարատութեամբ պահեց Աստուծոյ պատուիրանը:

Մեծն Սուրբ Մակար
(ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼԻ 2)

ԱՐԴԻ ՄԱՐԴՈՒՆ ՀԱՅՐ ՄԵՐԸ

ՄԻԱՔ ՄԵԾԱՐԵՆՑ

Տնւր ինծի, Տէր, ուրախութիւնն անանձնական, Ծաղիկներու պէս զայն ժողուն ճամբօս վրան՝ Նայումքներուն մէջ ամէնուն եւ ամէն օր:

Տնւր ինծի, Տէր, ուրախութիւնն անանձնական, եւ ես՝ հանգոյն երփնալուցկի վառող մանկան՝ Ձայն գունաժպտ տեսնեմ ուրիշ դէմքի մը վրան:

Տնւր ինծի, Տէր, ուրախութիւնն անանձնական, Ձանգակներու պէս զայն կախեմ ամէն դըրան՝ Ու զերթ նարօտ ամէն դըրան զայն պըսակեմ:

Տնւր ինծի, Տէր, ուրախութիւնն անանձնական, Ճրագներու պէս զայն բոցեմ բազմաստեղնեան՝ Խաւարին մէջ ամէն երդ ու խրճիթներու:

Տնւր ինծի, Տէր, ուրախութիւնն անանձնական, Ձայն սրբասաց իմ հոգեակիս ընեմ խորան՝ Ձայն իմ մտքիս ծըխեմ՝ զերթ խունկ բազմաբուրեան:

Տու՛ր ինծի, Տէր, ուրախութիւնն անանձնական, Ու չըլլայ որ ուրիշներու կոծն ու կական Խեղդել ուզեմ ջրվէժին մէջ դափիս ծայնին:

Տու՛ր ինծի, Տէր, ուրախութիւնն անանձնական, Ու չըլլայ որ ծափիս ծայնին երզը գուժկան Եսիս սենեակն ունենայ՝ ցու՛րտ առանձնարան:

Տնւր ինծի, Տէր, ուրախութիւնն անանձնական. Ու սեղանիս վըրայ դրուած մէն մի նըկան՝ Ձույզ մը խիւղէր գէթ ունենայ թող խաչանիշ:

Տնւր ինծի, Տէր, ուրախութիւնն անանձնական, Ու բախեմ զայն սրտիս ժայդին՝ իբրեւ մական՝ Որ բխեցնէ ջուրն աներկմիտ երանութեան:

Տնւր ինծի, Տէր, ուրախութիւնն անանձնական. Ձայն ջուրերու վըրայ ձըգեմ իբրեւ ուռկան, Ձայն իբր արօր ակօսներուն ձըգեմ վըրան:

Տնւր ինծի, Տէր, ուրախութիւնն անանձնական. Ձայն իբր անձրեւ ցօղեմ ամէն դաշտի վըրան, Ձայն իբր արեւ բաշխեմ ամէն հորիզոնի:

Տնւր ինծի, Տէր, ուրախութիւնն անանձնական. Ձայն ընդգրկած՝ իտէպին ըլլամ սրկան. Ձայն լաստ ըրած ես Լոյսերու նաւորդն ըլլամ:

Տնւր ինծի, Տէ՛ր, ուրախութիւնն անանձնական. Ժողվել՝ հոգոյն մէջ ծերերուն, կոյսին, մանկան, Պարզ մարդերուն՝ գեղջուկներուն ու բանուորին:

Տնւր ինծի, Տէր, ուրախութիւնն անանձնական. Ժողվել՝ հոգոյն մէջ ծերերուն, համայնական Հոգոյն ամէն մասնիկներուն մէջ՝ ամէն ժամ:

Ճամբաներէն, ու գետերէն, ու դաշտերէն, Անտառներէն, ու լեռներէն, ու ձորերէն, Տանիքներէն, ու տուներէն, ու դուռներէն՝ Տնւր ինծի, Տէր, ուրախութիւնն անանձնական:

ԿՈՐՍՈՒԱԾ ԱՐԺԱՆԻՔԸ

Հայ Առաքելական սուրբ եկեղեցին Սուրբ Ստեփանոսի տօնը կը նշէ Դեկտեմբեր 25- ին, եւ կամ յաջորդ օրը եթէ օրը կիրակի է:

Սուրբ Ստեփանոս, հաւատքով եւ Սուրբ Հոգիով լեցուն ծառայող մարդ մըն էր, բոլոր Մարտիրոսներուն անդրանիկը, Քրիստոսի նախավկան:

Քրիստոս իբրեւ Աստուած աշխարհ գալով ծառայեց, իսկ Ստեփանոս իբրեւ երիտասարդ սարկաւազ, Քրիստոսի օրինակով դարձաւ ծառայութեան անմահ նախատիպը: Դարձաւ անձ մը, որ ոչ միայն քարոզեց խօսքով, այլեւ գործով, կեանքի օրինակով: Անձ մը, որ ոչ միայն սիրոյ մասին խօսեցաւ, այլ այդ սէրը ապրեցաւ Քրիստոսի օրինակով, իր թանկագին կեանքը նուիրելով յանուն ծառայութեան:

Սուրբ Ստեփանոս առաքեալներուն կողմէ ընտրուած եօթը սարկաւագներէն մին էր: Սարկաւագները Քրիստոնէական եկեղեցւոյ առաջին սպասաւորներն էին: Անոնք աղքատներու եւ կարիքաւոր մարդոց սպասարկութեան պարտականութիւնը ստանձնած էին եւ այդ իսկ պատճառով Սարկաւագ բառը կը նշանակէ սպասաւոր ծառայող, օգնական:

Ծառայութիւնը մարդկային արժանիք մըն է, որ բոլորս ալ կը վայելենք: Որովհետեւ Աստուծոյ նմանութեամբ ու պատկերով ստեղծուած արարածներ ենք, սակայն շատ անգամ կը կորսնցնենք այդ արժանիքը մեր մէջ՝ մեր սկզբունքներուն եւ մեր Եասսիրութեան պատճառով եւ ահա թէ ինչու ծառայութիւնը խոնարհութիւն կը պահանջէ: Սակայն խոնարհ ծառայութիւնը ունի իր սկզբունքները:

Առաջին՝ Սուրբ Հոգիով առաջնորդուիլ, իսկ երկրորդ՝ ամուր հաւատքով ծառայել եւ այդ իսկ պատճառով Աւետարանն ալ մեզ կը տեղեկացնէ ըսելով, որ Սուրբ Ստեփանոս այս երկու սկզբունքները կը վայելէր:

Երբ կը ծառայէր, հաւատքով կը կատարէր իր նուիրական աշխատանքը, որովհետեւ կը հաւատար, որ «հաւատքը առանց գործերու մեռած է» (Յկ 2.26): Քաջ էր իր ծառայական դաշտին մէջ, որովհետեւ Սուրբ Հոգին էր զինք առաջնորդողը եւ Սուրբ Հոգիով առաջնորդուող անձ մը երբեք չի վախնար: Վախը կաշկանդելով մեզ կրնայ դէպի անտարբերութեան առաջնորդել, իսկ Սուրբ Հոգիէն բղխող քաջութիւնը դէպի՝ անձնուէր ու հաւատքով առաջնորդուած ծառայութեան, ի սէր Աստուծոյ փառքին եւ ի սէր մարդոց բարիքին:

Տէր Նշան

PRAYER

When we know that we are never alone, we change our strategy for prayer and pray to that which we are already connected to; the highest, most sacred aspect for our own being. If God is everywhere, then there is no place that God is not, including within ourselves. Armed with this awareness, we can pray and ask for nothing but our own moral strength. Instead of asking to be sheltered from danger, we ask for the strength to be fearless. Rather than asking for the removal of pain, we seek the ability to transcend and conquer it. We no longer assume that we know what we need and what will help us in this moment. Yet our experience teaches us that many of the things that we would never have requested have turned out to be the most beneficial.

**WISDOM OF AGES
WAYNE W. DYER**

ԱՌԱԿՍ ԶԻՆՉ ՑՈՒՑԱՆԷ...

ԳԵՏԵՐՈՒՆ ՀՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Լեռներուն պէս, նաեւ գետերէն իւրաքանչիւր ինքզինք առաջնային կը նկատէր ուրիշներէն: Այսպէս Փիտոնը, Գեհոնը, Տիգրիսը, Եփրատը, Կուրը, Արաքսը, Պատատանին եւ ուրիշներ: Մինչ առաջին կը դատուի Յորդանան գետը, Տէրը հոն մկրտուելուն համար:

Այս առակը յստակ է. ճշմարտութիւնը աւելի ուժեղ է քան երեւոյթը:

ԱՂԲԻՒՐՆԵՐՈՒՆ ՀՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ

Նոյն փորձութիւնը ունեցան նաեւ աղբիւրները՝ ինչպէս Պարսկաստանի մէջ գտնուող աղբիւր մը որ Նեղոսի դուստր համարուեցաւ, նոյնպէս Անտիոքի, Արիթուսայի եւ այլ աղբիւրներ: Բայց պատուական համարուեցաւ ան, որ դրախտը կ'ոռոգէ:

Այս առակը կը նշանակէ, որ իւրաքանչիւր աղբիւր մարդկային իմաստութեան օրինակ է, իսկ դրախտը ոռոգողը՝ Աստուածային իմաստութեան: Որովհետեւ մարդը դրախտն է, ծառերը առաքինութիւններ եւ աղբիւրը՝ հոգեւոր գիտութիւն, որ առաքինութիւնը կ'ոռոգէ:

ՄԽԻԹԱՐ ԳՕԸ

ՄԱՆԿԱՊԱՏԱՆԵԿԱՆ

Կրնան օգնել փոքրիկներուն, որ կարենան հասնիլ Եկեղեցի եւ վայելել տօնական մթնոլորտը:

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ

Ի՞նչ է հաւատքը:

Հաւատք, բառին կրօնական առումով, կը նշանակէ ամուր վստահութիւն աստուածային ճշմարտութիւններու վրայ: Իսկ Պօղոս Առաքեալ այսպէս կը սահմանէ հաւատքը.- «Յուսացում բաներուն հաստատութիւնն է եւ չտեսնուած բաներուն ապացոյցը կամ ստուգութիւնը» (Եբր 11.1):

Կարելի՞ն է հաւատալ չտեսնուած բաներու:

Այո: Շատ բան կայ այս աշխարհի մէջ, նոյնիսկ մեր շուրջ, զորս չենք տեսներ կամ չենք կրնար տեսնել, բայց գիտենք եւ կը հաւատանք որ կան անոնք:

Կրնան օրինակներ տալ:

Այո: Նախ՝ նիւթական բաներ. զոր օրինակ, մեր չտեսած երկիրներ, քաղաքներ, մարդիկ եւ այլն: Յետոյ՝ բարոյական բաներ, ինչպէս, առաքինութիւններ, յոյսեր, ապագաներ, եւ այլն: Վերջապէս՝ կրօնական ճշմարտութիւններ, զոր օրինակ՝ Աստուած, հոգի, հրեշտակ, եւ այլն, զորս չենք տեսներ, բայց, գիտենք եւ կը հաւատանք որ կան:

Հաւատքը անհրաժեշտ պէտք մըն է մարդոց համար:

Այո: Մարդոց բոլոր գործերը հիմնուած են հաւատքի վրայ: Այս երկրագունդը, որուն վրայ կ'ապրինք, տիեզերքը կամ համագոյրը, որուն մէկ փոքրիկ մասն է այս երկրագունդը, լի են այնպիսի իրողութիւններով, զորս չենք տեսներ մենք եւ չենք հասկնար, բայց գիտենք եւ կը հաւատանք որ կան:

Կրնան բացատրել թէ Աստուած, որ չի տեսնուիր, իրօք կայ:

Այո: Ամէնէն առաջ մեր խելքն է որ կը սորվեցնէ մեզի, թէ Աստուած կայ: Որովհետեւ այս աշխարհի մէջ չկայ բան մը, որ չունենայ իր հեղինակը կամ պատճառը: Տուն մը, առանց շինողի, չի շինուիր ինքնին: Ժամացոյց մը կամ ռեւ: մեքենայ մը ինքնիրեն չի կրնար գոյութիւն ունենալ: Նոյնպէս այս երկրագունդը, այս տիեզերքը, իրենց գոյութեան յայտնի եւ գաղտնի օրէնքներու հեղինակ մը, ստեղծիչ մը, արարիչ մը ունին, որուն անունը մեր լեզուին մէջ ԱՍՏՈՒԱԾ է:

Հաւատքը միայն Աստուծոյ գոյութիւնը ապացուցանելու համար պէտք է:

Ո՛չ: Մարդիկ իրենց բոլոր կեանքն ու գործը հիմնած են հաւատքի վրայ: Վաղը կամ ապագան անորոշութիւններ եւ անստուգութիւններ են. բայց մարդիկ հաւատքով կ'ապրին, որովհետեւ իրենց բոլոր խորհուրդները եւ աշխատութիւնները վաղուան, այսինքն ապագային համար են: Կրնանք ըսել նոյնիսկ, թէ հաւատքը հոգեկան կարողութիւն մըն է, որ հաւասար կերպով չ'արտայայտուիր ամէն մարդու վրայ:

Ի՞նչ է հաւատքին դերը կրօնքի մէջ:

Կրօնքը, կրնանք ըսել, թէ նոյնինքն հաւատքն է. Որովհետեւ կրօններու ուսումնասիրութիւնը կը սորվեցնէ մեզի, թէ ինչպէս զարգացած է մարդոց հաւատալու կարողութիւնը եւ ինչպիսի փուլերէ անցած է եւ ինչ հանգրուաններու է հասած՝ սկիզբէն մինչեւ այսօր:

Հաւատքի վերաբերեալ խնդիրներու մասին խօսելու ատեն, որ կ'ետին պէտք է ուշադրութիւն ընել:

Պէտք է ուշադրութիւն ընել, որ հաւատքը չփոթոփ նախապաշարումներու հետ:

Ի՞նչ է նախապաշարումը:

Նախապաշարումը տգէտ, ռամիկ մարդկութեան մէջ տիրող սխալ համոզումներու, կանխակալ կարծիքներու ամբողջութիւնն է, որոնց ծագումը հին է, եւ որոնք, շատ կողմերով, կը շփոթուին հաւատքի հետ:

Մենք հայերս ալ ունինք նախապաշարումներ:

Անշուշտ ունինք: Հայեր բացառութիւն չեն կազմեր մարդկութեան մէջ: Նախապաշարումներ այնչափ կը շեշտուին որչափ մարդիկ չեն լուսաւորուիր ճշմարիտ հաւատքի լոյսով եւ ճշմարիտ կրօնքի մը գիտութեամբ:

Ի՞նչ է ուրեմն կրօնքի մէջ նախապաշարումներէ զերծ մնալու միջոցը:

Պէտք է առաջնորդուիլ քրիստոնէական կրօնի սկզբունքներով, որոնց աղբիւրն է Նոր Կտակարանը, եւ մասնատրապէս Սուրբ Աւետարանը:

Որովհետեւ «Ճշմարիտ Աստուածապաշտութիւնը ի՛չ սնահաւարութիւն մըն է եւ ո՛չ ալ սակարկութիւն մը՝ անձնական արժանիքներ սրելո՛ծելու համար հոն, ուր կը պակսին անոնք. այլ է՝ այն, ինչ որ աւանդական կամ փափակ կանոնապահութենէ մը անդին կ'անցնի ու կը ներշնչէ հեպտիլ հոգեկան այն խորհրդաւոր բերումներուն, որոնք առանց զինքը զրկելու երկրաւոր կեանքի մը իրական պահանջումներէն, մօր կը փանին Աստուծոյ պաշտամունքին» (Եղիշէ Արք. Դուրեան):

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ
ԲԱՐԳՔԸ Ա. ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ

ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ ԵՐԹԱԼՈՒ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

Արքայութիւն երթալու համար պէտք է.

1. Փախչիլ մեղքի առիթներէն:
2. Պահել զգայարանքները, մանաւանդ աչքերը:
3. Հեռու կենալ չար ընկերներէ:
4. Ստէպ աղօթել, մանաւանդ փորձութեան ատեն:
5. Ստէպ խոստովանիլ եւ հաղորդուիլ:
6. Մտածել մահուան, դատաստանի, դժոխքի եւ արքայութեան վրայ:
7. Ամէն տեղ եւ ամէն ժամանակ մտածել թէ Աստուած մեզ կը տեսնէ:
8. Միշտ եւ միշտ հետեւիլ խղճի ձայնին, որ մեզի Աստուծոյ կամքը ցոյց կու տայ:
9. Կարդալ հոգելից գիրքեր մանաւանդ Աւետարանը:
10. Կարդալ սուրբերու վարքեր եւ նմանիլ իրենց:

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԸ ԽԱՉԱԿԱՆՔԵՆՔ:

Սկզբնական շրջանին խաչը խորհրդանիշ էր մահուան, չարչարանքի ու անարգանքի: Իսկ Քրիստոսի զոհագործումէն ետք, Խաչը քրիստոնէաներու համար դարձաւ յաղթանակի ու պարծանքի նշան:

Խաչակնքելը Ընդհանրական Եկեղեցւոյ հնաւանդ ու սրբազան ծիսական արտայայտչաձեւ է, որ քրիստոնեաներու մօտ սկիզբ առած է դեռեւս առաքելական ժամանակներէն: Հաւատացեալը կը խաչակնքէ եկեղեցւոյ արարողութիւններու ընթացքին, եկեղեցի մտած ու ելած ատեն, սրբանկարներու դիմաց աղօթելու, Ս. Հաղորդութիւն ստանալու, Աւետարանի ընթերցանութեան, խնկարկութեան, պատարագիչ քահանայի խաչանիշ օրինութեան կամ ռեւ: սրբութեան մօտենալու ատեն, ինչպէս նաեւ՝ վտանգի, վախի ու փորձութեան պահերուն՝ Աստուծոյ օգնութիւնը եւ Ս. Խաչին պահպանութիւնը խնդրելով:

Ուստի երբ կը խաչակնքենք, կը նշանակէ թէ մեր ամբողջ մարմինը, սիրտն ու հոգին Ս. Խաչին նշանովը կը կնքենք, որպէսզի չարը չկարենայ մեր վրայ յարձակիլ, մեզ ընկճել, նեղել կամ վսասել: Նաեւ խաչակնքելով կը յայտարարենք մեր քրիստոնէական հաւատքը, ու կը դաւանինք Ամենասուրբ Երրորդութիւնը՝ Հայրը, Որդին եւ Սուրբ Հոգին, ու ապա մեր անձերը աղօթելու կը պատրաստենք:

ԴԱԽԻԹ ԵՒ ԳՈՂԻԱԹ

Փղշտացիները իսրայէլացիներու թշնամիներն էին: Օր մը անոնց բանակը կռուի ելաւ Սաւուդի բանակին դէմ: Անոնց հրամանատարը Գողիաթ անունով ամբարտաւան հսկայ մըն էր:

- Ով իսրայէլացիներ, ձեր ամենաուժեղ զինուորը կրնայ կռուիլ դէմս: Եթէ ինձի յաղթէ, մենք կը դառնանք ձեր ծառաները. իսկ եթէ ես յաղթեմ, դուք կը ծառայէք ինձի: Թող զայ տեսնեմ:

Սաւուդի զինուորները շատ վախցան: Այնտեղ էր նաեւ Դափթը. երբ տեսաւ Գողիաթը, ըսաւ.

-Ես կը կռուիմ, եւ զիտեմ որ Աստուած ինձի կ'օգնէ:

Դափթին տուին թագաւորի զգեստը եւ սուրը: Դափթի համար անոնք շատ ծանր էին: Գնաց գետին հաւաքեց հինգ հատ քար ու կանգնեցաւ հսկային դիմաց, որ սկսաւ ծիծաղիլ, տեսնելով փոքրիկ զինուորը:

Դափթը քար մը դրաւ պարսաւոյկին մէջ ու հարուածեց Գողիաթի ճակատին, հսկան գետին տապալեցաւ:

Փղշտացիները երբ տեսան իրենց հրամանատարին սպաննութիւնը, անմիջապէս փախան:

ԳԱՆԱՏԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՄԻ

ԿԻՐԱԿԼՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՅԻ ԱՇԱԿԵՐՏԻՆ ԳՐՔՈՅԿԸ

ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԽՈՍՏՈՒՄՆԵՐԸ (ՄԱՅԹԵՈՍ 5.3-12)

Երանի՛ր հոգիով աղքատներուն, որովհետեւ անոնց է երկինքի արքայութիւնը:

Երանի՛ր սգաւորներուն, որովհետեւ անոնք Աստուծմէ մխիթարութիւն պիտի գտնեն:

Երանի՛ր հեզերուն, որովհետեւ անոնք պիտի ժառանգեն երկիրը:

Երանի՛ր անոնց, որոնք արդարութեան քաղցն ու ծարաւը ունին, որովհետեւ անոնք պիտի յագեցնան:

Երանի՛ր ողորմածներուն, որովհետեւ անոնք Աստուծմէ ողորմութիւն պիտի գտնեն:

Երանի՛ր անոնց, որոնք սիրտով մաքուր են, որովհետեւ անոնք զԱստուած պիտի տեսնեն:

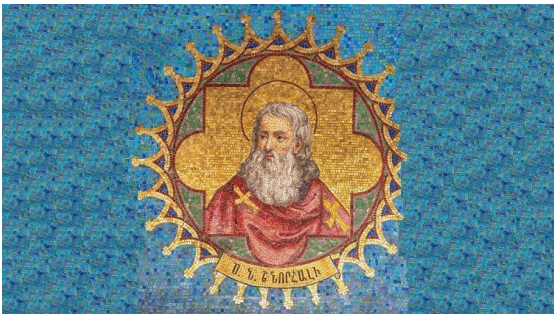
Երանի՛ր անոնց, որոնք խաղաղութեան հաստատումին համար կ'աշխատին, որովհետեւ անոնք Աստուծոյ որդիներ պիտի կոչուին:

Երանի՛ր անոնց, որոնք կը հալածուին արդարութեան համար, որովհետեւ անոնց է երկինքի արքայութիւնը:

Երանի՛ր ձեզի, երբ մարդիկ նախատեն եւ հալածեն ձեզ, կամ ստելով՝ ձեր մասին ամէն տեսակի զրպարտութիւն ընեն իմ հետեւորդներս ըլլալուդ համար: Յնձացէք եւ ուրախացէք, որովհետեւ ձեր վարձատրութիւնը մեծ է երկինքի մէջ: Յիշեցէք որ նոյն ձեւով հալածանքի ենթարկուեցան ձեզմէ առաջ ապրող մարգարէներն ալ:

ԱՂՕԹՔ ԻՄԱՍՏՈՒԹԵԱՆ ՍՈՒՐԲ ՆԵՐՍԵՍ ՇՆՈՐՀԱԼԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸՆ

Դուն՝ Յիսուս, Հօր իմաստութիւնը, իմաստութիւն տուր ինձի՝ որ ամէն ժամ բարի բաներ խորհիմ, խօսիմ եւ գործեմ քու ներկայութեանդ. չար խորհուրդներէ, խօսքերէ եւ գործերէ փրկի՛ զիս. եւ ողորմէ՛ քու արարածներդ եւ ինձի՝ քազամեղիս:

Ô Jésus, Sagesse du Père, donne-moi la sagesse de penser, de proclamer et d'accomplir le bien en Ta présence, a toute heure; délivre-moi de toute pensée, parole et action perverses, et aie pitié de tes créatures et de moi, si grand pécheur.

O Jesus, wisdom of the Father, grant me the wisdom to always think, speak, & do what is good in your sight; deliver me from every evil thought, word & deed, & have mercy on all your creatures & on me, a grave sinner!

ՍՈՒՐԲ ԱՏԵՓԱՆՈՍ ՆԱԽԱՍԱՐԿԱՒԱԳ

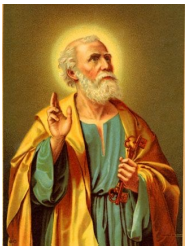
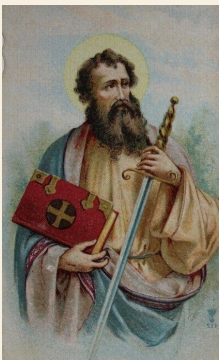
Ս. Ստեփանոս նախավկայ, անդրանիկ վկան է որ իր արինը թափեց Յիսուս Քրիստոսը Աստուծոյ Որդին վկայելով:
Յիսուսի 72 աշակերտներէն մէկը որ ուրիշ 6 հոգիներու հետ նախնական եկեղեցին (Պետրոս առաքեալի առաջնորդութեամբ) կարգեց եկեղեցւոյ սեղանի սպասաւոր, այսինքն՝ սարկաւագ:
Նոր Կտակարանի Գործք Առաքելոց գիրքին 6-րդ գլխուն մէջ կը կարդանք 7 սարկաւագներուն նշանակուելու եւ Ստեփանոսի ձերբակալութեան պատմութիւնը, իսկ 7-րդ գլխուն մէջ կը կարդանք իր վկայութիւնը եւ քարկոծումին մանրամասնութիւնները:
Ստեփանոսի քարկոծումը պահանջողներէն մէկն ալ Սօղոսն էր որ հետագային եղաւ Պօղոս Առաքեալ:
Մեր եկեղեցին այս սուրբին օրը կը նշէ Դեկտեմբեր 25-ին, կամ 26- ին եթէ 25-ը Կիրակի կամ պահքի օր ըլլայ:

ՍՈՒՐԲ ՊՕՂՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ

Ս. Պօղոս առաքեալ Պօղոս առաքեալ, Յիսուսի 12 առաքեալներէն մէկը չէր:
Բուն անունով Սօղոս կամ Սաւուղ, հրեայ քարեկեցիկ ընտանիքի մը զաւակն էր եւ դաստիարակուած էր ըլլալու կարծր եւ օրինապահ հրեայ մը, որ պայքարէր քրիստոնէութեան տարածման դէմ:
Չորս ւաւետարաններուն մէջ ոեւէ ակնարկութիւն չկայ Պօղոսի մասին: Կ'արժէ յիշել թէ Աստուածաշունչին մէջ Սօղոսի մասին առաջին ակնարկութիւնը կը տեսնենք Գործք Առաքելոց գիրքի 7.58-ին մէջ եւ կը կարդանք նաեւ թէ «Ստեփանոսի քարկոծումը պահանջողներէն մէկն ալ Սօղոսն էր» (Գրծ 8.1):
Սօղոս, որ աշակերտած էր Գամաղիէի, եւ ունէր Հռոմէական քաղաքացիութիւն, շարունակեց Յիսուսի հետեւորդները հալածել եւ Աազ քահանայէն (Երուսաղէմ) Դամասկոսի հրեայ ղեկավարներուն ուղղուած նամակներ առնելով ճամբայ ինկաւ դէպի Դամասկոս: Սակայն Դամասկոսի մօտերը լոյս մը փայլեցաւ, որ կուրցուց զինք, եւ լսեց ձայն մը որ կ'ըսէր. «Սօղոս, ինչո՞ւ զիս կը հալածես»: «Ո՛ր՛ ես Տէր» հարցուց Սօղոս: Ձայնը պատասխանեց. «Ես Յիսուսն եմ զոր դուն կը հալածես...»:
Գործք Առաքելոց գիրքին 9-րդ գլխուն մէջ կը կարդանք Սօղոսի դարձին մասին, ուր կ'ըսէ. «Անմիջապէս Սօղոսի աչքերէն կարծես կեղեանքներ ինկան, եւ սկսաւ տեսնել: Ելաւ մկրտուեցաւ, եւ ապա կերակուր ուտելով զօրացաւ» (Գրծ 9.18): Այս պատահարէն ետք Սօղոս Պօղոս կոչուեցաւ եւ նոյն ջանքով, որ կը պայքարէր քրիստոնէութեան դէմ, աշխատեցաւ քրիստոնէութեան տարածման համար, եւ կոչուեցաւ 13-րդ եւ հեթանոսներու առաքեալ:
Ան ունեցաւ 3 ճամբորդութիւններ եւ զրեց 14 նամակներ որոնցմէ՛ տասը ուղղեց եկեղեցիներու եւ չորսը անհատներու:

ՍՈՒՐԲ ՊԵՏՐՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ

Բուն անունով Սիմոն, ան Յիսուսի կողմէ Կեփաա՝ Պետրոս (Յի 1.42) անուանուեցաւ: Պետրոս կը նշանակէ վեմ, ժայռ: Յիսուս զայն Պետրոս կը կոչէ ըսելով. «**Քեզի կ'ըսեմ՝ թէ ժայռ ես դուն, եւ այդ ժայռին վրայ պիտի շինեմ իմ եկեղեցիս, զոր մահն անգամ իր ամբողջ զօրութեամբ պիտի չկրնայ յաղթահարել**» (Մտ 16.18):
Ս. Պետրոս այն առաքեալն էր, որ Յիսուսի ձերբակալութենէն ետք երեք անգամ ուրացաւ զԱյն (Մտ 26.69-75): Ան կը վերականգնուի իր պաշտօնին մէջ, Քրիստոսի հրաշափառ Յարութենէն ետք երբ Յիսուս երրորդ անգամ ըլլալով կ'երեմի աշակերտներուն: Յիսուս երեք անգամ կը հարցնէ Ս. Պետրոս Առաքեալին, եթէ կը սիրէ զինք: Պետրոս Առաքեալ երեք անգամ կը պատասխանէ «Այո Տէր» եւ երեք անգամ Յիսուս զայն կը պատուիրէ, որ արածէ անոր ոչխարները (Յի 21.15-19):
Ս. Պետրոս առաքեալ գրած է երկու ընդհանրական նամակներ, որոնք մաս կը կազմեն Նոր Կտակարանին:
Առաջին նամակը՝ ուղղուած է «Աստուծոյ ընտրեալներուն», այսինքն՝ քրիստոնեաներուն: Անոր գլխաւոր նպատակն է քաջալերել ընթերցողները, որոնք իրենց քրիստոնէական հաւատքին համար հալածանքներու եւ նեղութիւններու դիմաց կը գտնուէին: Ինչպէս նաեւ կը պահանջէ, որ ընթերցողները իրենց հաւատքին մէջ միշտ արթուն եւ պատրաստ ըլլան, սուրբ կեանքով եւ անկեղծ եղբայրութեամբ ապրին եւ կենդանի տաճարներ ըլլան՝ ամբօրէն հաստատուած Քրիստոսի ժայռին վրայ:
Երկրորդ նամակը՝ ուղղուած է առաջին դարու քրիստոնեաներու լայն շրջանակի մը՝ նպատակ ունենալով պայքարիլ սոստ ոսուցանողներու տարած աշխատանքին դէմ: Մոլորեցնող ոսուցումներէ եւ անարկելշտ կենցաղէ հեռու պահելու համար քրիստոնեաները, առաքեալը կոչ կ'ուղղէ անոնց որ կառչած մնան Աստուծոյ եւ Յիսուս Քրիստոսի:
Ան իր առաքելութիւնը կը ծաւալէ Պոնտոսի, Գաղատիայի, Բիւֆանիայի, Կապադովկիայի, Ասիայի եւ Հռոմի մէջ, ուր կը նահատակուի գլխիկալր խաչելութեամբ:

Ս. ՅԱԿՈԲ ՄԾԲՆԱՅԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏՍ

Հայ Առաքելական եկեղեցւոյ տօնացոյցին համաձայն Սուրբ Յակոբ Մծբնացի Հայրապետի յիշատակը կը տօնուի ամէն տարի Յիսնակի երրորդ Կիրակի օրուան յաջորդող շաբաթ օրը: Այս կը նշանակէ թէ Սուրբ Յակոբի տօնը կը յիշատակենք Դեկտեմբեր 12-18 օրերուն մէջ հանդիպող շաբաթ օրը:
Սուրբ Յակոբ ծնունդով ասորի էր եւ Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի հօրաքրոջ որդին՝ Պարթեաւակն տոհմէն: Անոնք միասին դաստիարակուած էին Կեսարիոյ մէջ: Ս. Յակոբ որոշ ժամանակ ապրած էր Պարսկաստանի արքունիքին մէջ, սակայն հետագային կ'ընտրէ ճգնաւորի կեանքը եւ Ս. Հռոփին ներգործութեամբ կ'ուղղուի Մծբին քաղաքի վանքերէն մէկը՝ Մարուգէ ճգնաւորին մօտ:
Երբ ան լեռներէն իջաւ մարդոց մօտ, տեղեկացաւ թէ Մծբինի շրջակայքի բնակիչները թէւեւ դարձի եկած են, սակայն ծաղրանքով կը վերաբերին համաշխարհային ջրհեղեղին եւ Նոյեան տապանի պատմութեան: Հետեաքար Սուրբը ճամբայ ինկաւ դէպի Արարատ լեռ: Ան կ'ուզէր գտնել տապանէն կտոր մը եւ բերել ժողովուրդին անոնց անհաւատութիւնը փարատելու համար: Բայց լեռան զազաթը չհասած, Սուրբը կը քնանայ եւ Տիրոջ հրեշտակը հրաշքով մը Նոյեան Տապանէն խաչացեւ կտոր մը կը բերէ եւ կը դնէ Անոր գլխուն տակ:
Մասնակցած է Նիկիոյ մէջ կայացած տիեզերական ժողովին 325 թուականին:
Մծբինի աթոռին համար ծնունդորում է եպիսկոպոս: Այս մասին մարգարէացած էր Մարուգէ ճգնաւոր:
Հայ մատենագրութեան մէջ յայտնի են իր 22 ճառերէ՝ բաղկացած «Ձգօս», գիրքը: Ս. Գրիգոր Նարեկացին հիացող մը եղած է Յակոբ Մծբնայ Հայրապետին, որուն նուիրած է իր ներբողական գրութիւններէն մէկը:
Սուրբ Յակոբին նուիրուած «Յաղթող եւ Սուրբ Հայրապետ» անունով գեղեցիկ շարական մը գրուած է: Այս շարականը հաւանաբար գրուած է այն դէպքին առիթով ուր կը պատմուի թէ պարսից Շապուհ Բ. թագաւորը աշխարհաճաւալ իր արշաանքներուն ընթացքին կը հասնի Մծբին ու զայն կը պաշարէ 70 օրեր շարունակ: Շնորհիւ Ս. Յակոբի քաղաքին ներսէն կազմակերպած միջոցառումներուն, ան անկարող կ'ըլլայ գրաւելու Մծբինը:

ՈՐԴԻՔ ՈՐՈՏՄԱԼ

Յիսուս Քրիստոսի երկու աշակերտները՝ Ս. Յակոբոս Առաքեալ եւ Ս. Յովհաննէս Աւետարանիչ, իրենց բոռն խառնուածքին պատճառաւ (Մր 3.17, Մր 10.35-41, Ղկ 9.54), Յիսուս Քրիստոսի կողմէ՝ կոչուած են «Որդիք Որոտման»:

Ս. ՅԱԿՈԲՈՍ ԱՌԱՔԵԱԼ

Ս. Յակոբոս Առաքեալ գալիլեացի ձկնորս մըն էր, որ իր եղբոր՝ Յովհաննէսի հետ կանչուած է՝ տասներկու առաքեալներուն մաս կազմելու: Պետրոսի հետ միասին, անոնք առաքեալներու կորիզը կազմած են, ականատես ըլլալով Յայրոսի աղջկան յարութեան, Այլակերպութեան եւ Գեթսեմանի պարտէզի մատուութեան: Առաքեալը շատ եռանդուն էր, գործունեայ, մեծ սէր եւ նախանձախնդրութիւն ունէր Յիսուսի հանդէպ եւ դարձաւ Հրեաներու ատելութեան զոհը:
Ս. Յակոբոս առաքեալներէն առաջինն էր, որ 44 թուականին նահատակուեցա՝ Հերովդէս Ագրիպասի հրամանով (Գրծ 12:1-2): Այլանիոյ հովանաւոր սուրբն է եւ, ըստ ասանդութեան, անոր մարմինը Երուսաղէմէն տարուած է Սանթիակո տէ՝ Գոմփոստելա, որ մօտ հազարամեակէ մը ի վեր ուխտագնացներու ժողովրդական հասցէ մը եղած է:

Ս. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՌԵՏԱՐԱՆԻՉ

Ս. Յովհաննէս Աւետարանիչ ալ ձկնորս էր: Մինչեւ Յիսուսի հետեւիլը, կը հետեւէր Յովհաննէս Մկրտիչին: Ան Յիսուսի ամենասիրելի առաքեալն էր եւ հետեւեցաւ իրեն մինչեւ Գողգոթա: Իսաչին վրայէն Յիսուս իրեն յանձնեց իր մօր հոգատարութիւնը: Իր եղբոր Յակոբոսի հետ Ս. Պետրոսի հետ ան դարձաւ Երուսաղէմի եկեղեցւոյ սիններէն մէկը: Հետագային, իր գործունէութեան վայրը հանդիսացաւ Եփեսոսի եկեղեցին:
Տիրոջ կամքով, Յովհաննէս Առաքեալ միւս առաքեալներէն աւելի ապրեցաւ եւ վախճանեցաւ 94 տարեկանին: Անոր քարոզներուն կորիզը կը կազմէ սէրը (Ա. Յի 2.5, Ա. Յի 2.10, Ա. Յի 2.15-16, Ա. Յի 3.1, Ա. Յի 3.11, Ա. Յի 3.14, Ա. Յի 3.16, Ա. Յի 3.18, Ա. Յի 4.7-21, Բ. Յի 1.5-6): Ան գրած է Աւետարան մը, երեք ընդհանրական նամակներ, եւ Յայտնութեան գիրքը:

ՏՕՆԱՑՈՅՑ - ՆՈՅԵՄԲԵՐ

Ուրբ. 1 Դեկտեմբեր – Պահք:
Շբթ. 2 Դեկտեմբեր – Տօն Սրբոց Առաքելոցն եւ Առաջին Լուսաւորչացն մերոց՝ Թաղէտսի եւ Բարթողիմէտսի:
Կիր. 3 Դեկտեմբեր – Բ. Յիսնակի:
Բշ. 4 Դեկտեմբեր – Տօն Սրբոցն՝ Գենարիոսի Եպիսկոպոսին եւ Մերկիւիտիոսի զինաւորին: Եւ Սրբոցն՝ Յակովկայ եւ Իրաւափառայ:
Գշ. 5 Դեկտեմբեր – Տօն Սրբոյն Աբգարու նախավկայ եւ անդրանիկ հաւատացեալ թագաւորին մերոյ:
Դշ. 6 Դեկտեմբեր – Պահք:
Եշ. 7 Դեկտեմբեր – Տօն Սրբոց հարցն Եգփպտացոց՝ Պօղոսի, Պօղայ, Մակարայ, Եազգիի, Յովհաննու Գբեցոյն, Յովհաննու Կարճահասակին, Նեղոսի, Արսէնի, Սիսիանու, Դանիէլի, Սրապիոնի, Մակարիոսի, Պիմէնի, եւ այլոց սրբոց հարցն:
Ուրբ. 8 Դեկտեմբեր – Պահք:
Շբթ. 9 Դեկտեմբեր – Տօն Յղութեան սրբոյ Կուսին Մարիամու ՚ի լմննայէ:
Կիր. 10 Դեկտեմբեր – Գ. Յիսնակի:
Բշ. 11 Դեկտեմբեր – Տօն Սրբոցն՝ Մինասայ, Երմոգինեայ, Եւգրափոսի եւ կամաւոր աղքատացն՝ Յովհաննու եւ Ալեքսիանոսի:
Գշ. 12 Դեկտեմբեր – Տօն Սրբոցն՝ Կուռնելիոսի հարիւրապետին, Շմաւոնի՝ ազգականին Քրիստոսի որ խաչեցաւ յերուսաղէմ, Պողիկարպոսի հայրապետին Չմիոնիոյ եւ սրբոց վկայիցն, որք լկրեւելս կատարեցան:
Դշ. 13 Դեկտեմբեր – Պահք:
Եշ. 14 Դեկտեմբեր – Տօն Սրբոցն՝ Եւստոատիոսի, Օքսենտիոսի, Եգփնէտի, Ոլիքեստեսի եւ Մարդարիոսի:
Ուրբ. 15 Դեկտեմբեր – Պահք:
Շբթ. 16 Դեկտեմբեր – Տօն Սրբոցն՝ Յակոբայ Մծբնայ Հայրապետին, Մարուգէի Ճգնաւորին եւ Մելիտոսի Եպիսկոպոսին:
Կիր. 17 Դեկտեմբեր – Դ. Յիսնակի:
Բշ. 18 Դեկտեմբեր – Տօն Սրբոց Հայրապետացն՝ Իզնատիոսի, Ադդէի եւ Մարուբայի:
Գշ. 19 Դեկտեմբեր – Տօն Սրբոցն՝ Թէոպոմպայ Եպիսկոպոսին եւ Թէոմիայ վկային, եւ չորից զինաւորացն՝ ԲԱսոսի, Եսեքի, Եսիքի եւ Բասիլիդայ:
Դշ. 20 Դեկտեմբեր – Պահք:
Եշ. 21 Դեկտեմբեր – Տօն Սրբոց Կուսանացն՝ Ինդոսի եւ Դոմնայի, Գղերիկոսի քահանային, եւ երկուց բիւրուցն՝ որք այրեցան յեկեղեցին Նիկոմիդացոց:
Ուրբ. 22 Դեկտեմբեր – Պահք:
Շբթ. 23 Դեկտեմբեր – Տօն Սրբոցն՝ Դաւթի մարգարէին եւ Յակոբայ Տեառնեղբօր Առաքելոյն::
Կիր. 24 Դեկտեմբեր – Ե. Յիսնակի:
Բշ. 25 Դեկտեմբեր – Տօն Սրբոյն Ստեփանոսի նախասարկաւագին եւ առաջին մարտիրոսին:
Գշ. 26 Դեկտեմբեր – Տօն Սրբոց Առաքելոցն՝ Պետրոսի եւ Պօղոսի:
Դշ. 27 Դեկտեմբեր – Պահք:
Եշ. 28 Դեկտեմբեր – Տօն Սրբոց Որդոցն Որոտման՝ Յակոբայ Առաքելոյն եւ Յովհաննու Աւետարանիչն:
Ուրբ. 29 Դեկտեմբեր – Պահք:
Շբթ. 30 Դեկտեմբեր – Ա. Օր Պահոց Ծննդեան: Տօն Սրբոցն՝ Բարսղի Հայրապետին եւ եղբօր նորին Գրիգորի Նիսացոյն, Սեղբեստրոսի Հռովմայ Հայրապետին եւ Աբբայ Եփրեմի Խուրին Ասորոյ:
Կիր. 31 Դեկտեմբեր – Չ. Յիսնակի: Բ. Օր Պահոց Ծննդեան:

ՍՈՒՐԲ ԲԱՐԹՈՒՂԻՄԵՆՍ ԱՌԱՔԵԱԼ

Քրիստոսի լոյսը Հայաստան բերող երկրորդ աշակերտը եղաւ Բարթողիմէոս առաքեալ եւ արդարեւ Հայ եկեղեցւոյ կողմէ Ս. Թաղէոս առաքեալին հետ կոչուեցաւ «Առաջին Լուսաւորիչ»:
Բարթողիմէոս առաքեալ Յովհաննու ւաւետարանին մէջ ճանչցուած է Նաթանայէլ անունով:
Ան իր առաքելութիւնը կը ծաւալէ Պարսկաստանի մէջ, ուր կը քարոզէ քրիստոնէութիւնը եւ շատեր դարձի կը բերէ: Ան Պարսկաստանէն կ'անցնի Հայաստան, ուր Թաղէոս առաքեալին հետ կը քարոզէ քրիստոնէութիւնը:
Բարթողիմէոս կը հասնի արքունիք, դարձի կը բերէ նաեւ Սանատրուկ թագաւորին քոյրը եւ թագաւորէն ձերբակալուելով կը չարչարուի ու մորթազարծ ըլլալով կը նահատակուի:

ՍՈՒՐԲ ԹԱԴԵՆՍ ԱՌԱՔԵԱԼ

Քրիստոսի լոյսը Հայաստան բերող առաջին աշակերտը եղաւ Թաղէոս առաքեալ եւ արդարեւ Հայ եկեղեցւոյ կողմէ Ս. Բարթողիմէոս առաքեալին հետ կոչուեցաւ «Առաջին Լուսաւորիչ»:
Ան Աւետարաններուն մէջ զանազան անուններով կը յիշուի: Ճանչցուած է որպէս Ղեբէոս, որ անուանուեցաւ Թաղէոս (Մտ 10.3), Յակոբոս՝ Յուդայի եղբայրը (Ղկ 6.16), Յուդա՝ ոչ Իսկարիովուացի (Յի 14.22) եւ Յուդա Յակոբեան (Գրծ 1.13):
Թաղէոս առաքեալ նախ կու գայ Եդեսիա, ուր կը բժշկէ Աբգար թագաւորը, որ Քրիստոսի նամակ դրկած էր եւ Անկէ բժշկութիւն խնդրած: Ապա կ'անցնի հայոց սահմանները, ուր կը քարոզէ քրիստոնէութիւնը եւ հրաշքներ կատարելով շատեր դարձի կը բերէ: Ան կը յաջողի նաեւ արքունիք հասնիլ:
Օրուան թագաւորն էր Սանատրուկ: Այնտեղ կը քարոզէ Քրիստոսի փրկութեան Աւետարանը: Հայոց թագաւորին դուստրը՝ Սանդուխտ կոյս կը լսէ Քրիստոսի մասին եւ իր կեանքը ամբողջութեամբ կը նուիրէ Անոր եւ քրիստոնեայ կը մկրտուի: Այս լսելով հայոց արքան կը զայրանայ եւ քազմաթիւ չարչարանքերէ եւ զայն դարձի բերելու աշխատանքէն յուսահատ՝ կը նահատակէ կոյսը:
Սանատրուկ թագաւոր, մեծապէս վշտացած իր դստեր նահատակութեամբ, կը հրամայէ ձերբակալել Թաղէոս առաքեալը եւ անտանելի չարչարանքներու ենթարկելէ ետք՝ զայն եւս նահատակել կու տայ:
Թաղէոս առաքեալ կը նահատակուի Պարսկաստանի Ատրպատական գաւառի արեւմտեան կողմը՝ Արտագի մէջ եւ այնտեղ կը թաղուի: Այժմ սուրբին գերեզմանին վրայ հոյակապ եկեղեցի մը կառուցուած է, ուր ամէն տարի սուրբին տօնին առիթով հանդիսաւոր Ս. Պատարագ եւ մեծաշուք ուխտագնացութիւն կը կատարուի:

